

INVAZÍV BEAVATKOZÁS BETEGTÁJÉKOZTATÓJA

SUGÁRKEZELÉS AZ EMLŐ DAGANATOS MEGBETEGEDÉSEINÉL

Mit kell tudni a betegségről?

Sokan felteszik maguknak azt a kérdést, hogy miért pont nálam fejlődött ki emlődaganat, tehettem volna-e valamit másként, ellene? A daganatos betegségek keletkezése többféle okra vezethető vissza, amit Ön nem tudott volna befolyásolni. A legfontosabb, hogy orvoshoz fordult és a kezelése megkezdődött, hiszen enélkül a daganat folyamatosan növekedett volna.

A kezelés három legfontosabb alappillére a műtét, sugárterápia, gyógyszeres kezelés (kemo-hormonterápia).

Ha Ön a műtéten már túl van, a további kezelések a daganat kiújulásának és szétterjedésének megakadályozására szolgálnak.

Előkészületek

Először különböző vizsgálatokkal pontosan meg kellett állapítanunk a daganat kiterjedését, a szervezet egészéhez való viszonyát.

A társbetegségek és különböző biológiai tényezők mérlegelése után egy szakértői orvoscsoport kidolgozta az erre az esetre legkedvezőbb kezelési tervet, amelynek része a sugárterápia is.

Mit kell tudni a sugárterápiáról?

Az ionizáló sugárral a szervezet kórosan megváltozott építőelemeit, a daganatos sejteket pusztíthatjuk el célzottan. Úgy lehet ezt elképzelni, mint amikor az ember reflektorokkal megvilágít valamilyen tárgyat, ugyanígy lehet a sugárnyalábot a szervezetben, a daganat helyére összpontosítani.

A kezelés sikere attól függ, mennyire érzékenyek a rosszindulatú sejtek, hogyan reagálnak a sugárhatásra, illetve, hogy az ép szervek hogyan viselik el a besugárzást.

A besugárzást gondosan kell előkészíteni azért, hogy a célterületet minél pontosabban, a környező ép szervek minél jobb kímélésével sugarazzuk be.

Először meghatározzuk, hogy milyen testhelyzetben történjen a besugárzás, ezt a helyzetet minden besugárzáshoz pontosan újra be kell állítani.

A testhelyzetet röntgenfelvételeken és fotókon is rögzítjük. Ebben a helyzetben történik az úgynevezett tervezési CT vizsgálat, amelynek képeiből az Ön besugárzandó testrészletét tudjuk a számítógéppel előállítani.

A számítógépen pontosan bejelöljük, hogy melyik területet szeretnénk besugarazni és melyek a környezetében lévő sugárérzékeny szervek. Ezután a fizikusok és orvosok közös munkája nyomán kiválasztjuk a besugárzás technikáját és azokat a jellemzőit, amelyek egyénileg, az Ön esetében az Ön testi adottságait és betegségét figyelembe véve a legjobb besugárzást eredményezik.

A számítógép által kiszámolt besugárzási adatokat (besugárzási mezők számát, belépési kapukat, ékeket és egyéb technikai adatokat) az első beállítás során rögzítjük és ekkor a besugárzási mezőket a rögzítő anyagokra, illetve az Ön bőrére rajzoljuk. Ez alapján történik nap, mint nap az Ön besugárzása.

Hogyan fog zajlani a kezelés?

Az asszisztens lefekteti a besugárzási asztalra, ahogy Ön ezt az előkészítésnél a legkényelmesebbnek találta, erre szolgálnak a jelölések a bőrén, a sugármaszkon.

Kérjük, ezután ne mozogjon. A kezelés alatt maradjon végig nyugodt és lazuljon el ugyanabban a helyzetben.

A sugárzás maga fájdalommentes és csak néhány percig tart.

Miért kell a besugárzást 5-6 héten át naponta megismételni?

Kihasználjuk a beteg és az ép sejtek viselkedése közti különbséget, azzal, hogy a besugárzás összdózisát napi adagokra osztjuk el.

Az ép sejtek a besugárzási szünetekben (24 óra) jól regenerálódnak, a beteg sejtek viszont nem.

Ez azt jelenti, hogy 5 héten keresztül minden nap ugyanazt a célzott besugárzást kell megismételniük. Ezért a besugárzási adatokat pontosan leírjuk, az Ön helyzetét a besugárzó géphez és asztalhoz viszonyítva pontosan rögzítjük. A besugárzáshoz szükséges segédvonalakat a bőrre rajzoljuk, ezekre a jelekre nagyon kell vigyáznia, kérjük, ne törölgesse, ne mosogassa, mert ezek alapján történik naponta a sugárkezelés beállítása. Kérjük, Ön is figyeljen, hogy minden nap ugyanúgy helyezkedjen el a besugárzás alatt.

Tanácsok, melyek az Ön érdekeit szolgálják a terápia alatt:

- Bőrápolás: kényelmes, nem dörzsölő, természetes alapanyagú ruhaneműt viseljen. A besugárzandó területen ne használjon kozmetikumokat (spray, dezodor), bőrét lehetőleg hagyja szabadon (pl. lefekvéskor). A besugárzott bőrfelszínt csak vízzel mossa, rövid ideig és óvatosan itassa le vagy hagyja megszáradni. Kerüljön mindenféle ingerhatást: a napozást, szoláriumot, túl meleget, kb. 1 évig.
- Táplálkozás: Ne igyon alkoholt. Fogyasszon egészséges, vitamindús zöldségeket, gyümölcsöket.
- Mozgás: Rendszeres napi tevékenységeit nyugodtan végezheti, rendszeres, egyszerű tornagyakorlatok végzése javasolt, amelyről kezelőorvosa bővebb felvilágosítást, gyógytornász segítséget ad.
- A daganat elhelyezkedésétől függően egyénileg speciális tanácsokkal fogjuk ellátni.

A sugárkezelésre ugyanúgy, mint a különböző gyógyszeres kezelésekre az egyes emberek különbözőféleképpen reagálhatnak. Van, aki szinte meg sem érzi, mindennapi tevékenységét, munkáját ugyanúgy el tudja látni. Egyéni érzékenység esetén azonban a besugárzási széria közepe felé nem kívánt, de sajnos elkerülhetetlen **mellékhatások** fejlődhetnek ki.

Általános tünetek: fáradékonyság, étvágytalanság.

A besugárzási mezőnek megfelelően kialakuló tünetek: enyhe bőrgyulladás, viszketés, duzzanat.

Ezektől nem kell megijedni, ha bármi szokatlant észlel, forduljon bizalommal a kezelő asszisztensekhez, illetve orvosokhoz.

Milyen mellékhatások jelentkezhettek?

- Általános tünetként fejfájás, enyhe hányinger, hányás vagy fáradtság lehetséges, de ritkán.
- Étvágytalanság és súlyvesztés a ritka kísérő tünetek közé tartoznak.
- Nyelési panaszok, nyelőcsőégés, gyomorégés érzete, de a sugárkezelések végével a tünetek megszűnnek.
- Bőrszárazság, enyhe bőrpír és bőrgyulladás gyakran, hevesebb bőrirritációk nagyon ritkán előfordulhatnak.
- A besugárzott tüdőszakaszon és a légcsőben enyhe gyulladás elkerülhetetlen, de a legtöbb esetben panasz nélkül elmúlik. Átmenetileg nehézlégzést, köhögést és lázat idézhet elő.
- Szívritmuszavarok csak néha fordulnak elő.

Ha ezeket a panaszokat észleli, közölje kezelőorvosával.

A nevezett mellékhatások közül a legtöbb gyógyszerrel csillapítható.

A sugárterápia végén teljesen vagy részben elmúlnak.

Milyen későbbi szövődmények léphetnek fel?

A beteg szövetek kezelése során az egészséges szöveteket nem lehet tökéletesen megkímélni. Bizonyos besugárzást az ép részek is elszennvednek, ami miatt az Ön egyéni érzékenységétől függően később esetleg szövődmények alakulhatnak ki. A következmények fajtája és súlyossága a besugárzott terület helyzetétől és a kiterjedésétől függ.

- A besugárzott emlőnél keményedés és nagy ritkán alaki változás.
- A besugárzott emlőnél gyulladás, szöveti ödéma.
- Tüdőfibrozis ritkán légzési nehézségekkel és köhögéssel jár.
- Bőrelszíneződés, bőrkeményedés és a bőr alatti szövetek és izmok térfogatcsökkenése. Ezek valószínűsége azonban kevesebb, mint 5%.
- Ritkán, főleg kiterjedt műtét esetén a hónaljhi nyirokerek keringési zavara miatt a kar duzzanata, mozgáskorlátozottsága alakulhat ki. Ezt szakszerű masszázssal, gyógytornával csökkenteni lehet. Megelőzésére ennek az oldalnak a kímélése, sérülésektől (tűszúrás, manikűrözés) való óvása ajánlott.
- A fehérvérsejtek, vérlemezkék, ritkán vörösvértestek számának csökkenése, ha a sugárterápiát kemoterápiával együtt alkalmazzák. Következésképpen: vérszegénység, fertőzésekre való érzékenység, vérzések (kék foltok megjelenése különösebb ok nélkül, fogínyvérzés).
- A besugárzott területen nehezebben gyógyulhatnak a sebek.
- Ritkán a szívizom károsodása és szívkoszorúér károsodása.
- Ritkán helyi csontszövetek elhalása, túlnyomóan a bordákon érezhető átmeneti fájdalom.
- Nagyon ritkán érzékelési zavar, gerincvelő vagy idegfonat károsodás.
- A besugárzott területen a későbbiekben esetlegesen keletkezett sérülések, sebek nehezebben gyógyulhatnak.
- Gyerekeknél: később növekedési zavarok, esetlegesen a gerincoszlop elferdülése.

Meglévő terhességnél vagy későbbi gyerekvállalás esetében beszéljen orvosával a kockázatokról, Önre vagy a magzatra nézve.

Természetes kockázati tényező, hogy évek múltán második daganat fejlődhet ki (beleértve a leukémiát), melynek esélye besugárzás által csekély mértékben megnő.